

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 114/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojмира Mamojku a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Hreňovou, Krížna 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36. ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26 Co 164/2017 z 26. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] prijíma na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. O d k l a d á vykonateľnosť rozsudku Okresného súdu Trnava sp. zn. 19 C 453/2015 z 12. decembra 2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26 Co 164/2017 z 26. júna 2018 do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 26 Co 164/2017 z 26. júna 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ (pred všeobecnými súdmi žalovaný) bol rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19 C 453/2015 z 12. decembra 2016 (ďalej len „rozhodnutie okresného súdu“) zaviazaný zaplatiť žalobcovi (obchodná spoločnosť SPP – distribúcia, a. s.) náhradu škody vo výške 2 117,57 € s príslušenstvom a trovy konania. Sťažovateľ je odberateľom plynu na odbernom mieste [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odberné miesto“). Dňa 27. marca 2014 bola na odbernom mieste vykonaná výmena meradla plynu z dôvodu podozrenia na pozmenenie overovacej – zabezpečovacej značky číselníka plynomera. Plynomer sa nachádzal v skrinke pod schodmi na pozemku sťažovateľa. Znalec Ing. Peter Leško v znaleckom posudku č. 313/PL-2014 (ďalej len „znalecký posudok“) nezistil poškodenie overovacej – zabezpečovacej značky číselníka plynomera. *«Optickým skúmaním označení, ktoré boli vytvorené čelustami plombovacích klieští, zistil obsahovú, tvarovú a rozmerovú nezhodu špecifických znakov sporných odtlačkov na meradle a kontrolných odtlačkov poskytnutých mu žalobcom. V dôsledku toho vyslovil záver, že sporné odtlačky a kontrolné odtlačky neboli vytvorené čelustami toho istého nástroja. Okrem toho ako rok overenia plynomeru sa uvádzal rok 2009, v dôsledku čoho malo byť na plombe otláčené označenie „09“. Nachádzalo sa tam však označenie „10“, čo naznačuje, že pri následnom označovaní došlo k omylu toho, kto toto označenie vykonával. Na základe toho možno s veľkou pravdepodobnosťou predpokladať, že pôvodné zabezpečenie (plomba) bolo porušené*

a nahradené novým, ktoré nieslo označenie roku 2010 a výrazne odlišné označenie M 43.».

Na základe uvedeného žalobca vyúčtoval sťažovateľovi škodu za neoprávnený odber plynu v období od 19. júla 2013 do 27. marca 2014, a to v zmysle § 82 ods. 1 písm. d) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o energetike“) a vyhlášky Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 449/2012 Z. z., ktorou sa ustanovuje spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom plynu (ďalej len „vyhláška“). Okresný súd vec posúdil tak, že keďže bolo na plynomeri porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii (plomba), dôsledkom je objektívna zodpovednosť sťažovateľa za neoprávnený odber plynu predstavujúci škodu. Krajský súd o veci rozhodoval na základe sťažovateľom podaného odvolania a usúdil, že keďže na odbernom mieste bola na plynomere poškodená plomba, keďže plynomer nebol verejne prístupný, lebo bol na pozemku žalovaného v uzamknutej skrinke a naposledy úradne overený v roku 2009, „[z]odpovedá preto logickej úvahe, ale aj všeobecným skúsenostiam, že na ňom správne mala byť overovacia značka s dvojčíslím „09“. Odvolaciemu súdu je z úradnej činnosti známe, že overovanie meradiel (ne)vykonáva(sic!, pozn.) žalobca osobne, ale vykonáva to preň tretia osoba, ktorá je držiteľkou príslušného oprávnenia v zmysle zákona č. 142/2000 Z. z. o metrológii. Zodpovedá potom všeobecným životným skúsenostiam záver, že je v podstate vylúčené, aby v takomto procese došlo k tak zásadnej chybe, že by meradlo v roku 2009 bolo opatrené overovacou značkou s rokom 2010. Logickým by skôr mohol byť opačný omyl, teda že v neskoršom roku by sa omylom použila skoršia overovacia značka. Nie je ale s logickou úvahou dobre zlučiteľné, aby bola v skoršom roku použitá neskoršia overovacia značka; na také použitie niet logického dôvodu. S tým potom korešponduje záver znalca o tom, že zistil tvarovú nezgodu aj na druhej strane overovacej značky, teda na znakoch M43. Znalec pritom vo svojej výpovedi primerane vysvetlil, akým spôsobom vykonáva znalecké posúdenie a prečo nie je potrebné, aby mal raznice, ale kontrolné odtlačky. Jeho vysvetlenie zodpovedá zásadám logického myslenia a je preskúmateľné. Všetky tieto dôkazy vo vzájomnej súvislosti opodstatňujú záver, že na plynomere na odbernom mieste žalovaného došlo k odstráneniu pôvodnej overovacej značky a jej nahradeniu inou, ktorá bola vyhotovená iným náčiním než používa autorizovaná osoba, ktorú žalobca touto činnosťou poveril.“. Krajský súd bol toho názoru, že sťažovateľ viac polemizuje nad

pojmom neoprávnená manipulácia [v § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike], než napáda skutkové zistenia okresného súdu. Krajský súd ďalej uzavrel, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdenia, že by za odobratý plyn v distribučnej sústave zaplatil konkrétnemu dodávateľovi, pričom k odberu na odbernom mieste dochádzalo, ergo krajský súd dôvodil, že odobratý plyn v distribučnej sústave chýbal a chýbala zaň platba. Pre určenie toho, komu platba chýba, sú potom rozhodujúce pravidlá organizácie trhu s plynom. Výšku škody nebolo možné určiť práve preto, že nebolo možné určiť okamih, kedy došlo k porušeniu plomby. Z uvedených dôvodov bola paušálna náhrada škody vypočítaná podľa vyhlášky plne opodstatnená. Krajský súd uviedol, že keďže okamih, keď k neoprávnenému zásahu do meradla došlo, nie je možné objektívne určiť, mohlo to byť kedykoľvek medzi montážou meradla (r. 2009) a dátumom kontroly (27. marec 2014). *„Tak je logickým záver súdu prvej inštancie, že nemožno použiť žiaden údaj z tohto určeného meradla na určenie množstva odobratého plynu. Pokusom žalovaného stotožňovať túto situáciu so zánikom platnosti overenia meradla uplynutím času chýba racionalita, keďže zánik platnosti meradla uplynutím času nie je medzi skutkovými podstatami neoprávneného odberu podľa § 82 ods. 1 zákona č. 251/2012 Z. z. Je vecou žalobcu ako prevádzkovateľa distribučnej siete dbať o to, aby meral dodávku plynu vyhovujúcim určeným meradlom (porov. § 76 ods. 1 zákona č. 251/2012 Z. z.).“* Svoje rozhodnutie krajský súd napokon podporne argumentoval odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 51/2017, v ktorom (najvyšší súd) *„zaujal jednoznačný záver, že za protiprávny úkon ako jeden z predpokladov zodpovednosti za škodu zákon [§ 82 ods. 1 písm. d) zákona č. 251/2012 Z. z.] považuje neoprávnený odber plynu, ktorý bol meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. V takom prípade je v zmysle § 82 ods. 1 písm. d) cit. zák. rozhodujúce samotné porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii plynu na meradle. Pritom je irelevantné, či bolo meradlo funkčné alebo nefunkčné, prípadne, či zaznamenávalo skutočný alebo nižší odber plynu, ktoré sú spolu so zavineným konaním odberateľa plynu podstatné pre naplnenie skutkovej podstaty neoprávneného odberu plynu podľa § 82 ods. 1 písm. c) cit. zák. Druhým predpokladom zodpovednosti za škodu (vznikom škody), ktorý pristupuje k neoprávnenému odberu plynu ako k protiprávnemu úkonu, je skutočnosť, že odberateľ plynu v rozhodnom období odberal plyn prostredníctvom meradla s porušeným*

zabezpečením proti neoprávnenej manipulácii. Tretím predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu je potom príčinná súvislosť medzi neoprávneným odberom plynu a vznikom škody. V dôsledku toho sa nemožno stotožniť s úvahami žalovaného o tom, že sa nedopustil porušenia právnej povinnosti. Z cit. rozhodnutia najvyššieho súdu v podstate vyplýva, že odberateľ plynu tu zodpovedá za objektívny protiprávny stav vzniknutý na určenom meradle na jeho odbernom mieste bez ohľadu na to, či tento stav sám zavinil alebo vyvolal.“ Krajský súd sa napokon nestotožnil ani s námietkou premlčania žalovaného nároku z dôvodu, že žalobca nadobudol bezpečnú vedomosť, že došlo k zásahu do meradla až v okamihu, keď mal k dispozícii výsledky znaleckého posudku (R 38/1975, najvyšší súd sp. zn. 1 Cdo 43/2010).

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta nesprávne posúdenie vznesenej námietky premlčania. Plynutie subjektívnej premlčacej doby odvodzuje od posledného odpočtu stavu meradla, nie od dňa vyhotovenia znaleckého posudku. Plynutie objektívnej premlčacej doby odvodzuje od porušenia plomby plynomera, s čím sa krajský súd nevysporiadal vôbec. Namieta, že znalecký posudok je tendenčný, pretože znalec vyberal porovnávací odtlačok na základe žiadosti žalobcu a neporovnával sporný odtlačok „10“ s kontrolným odtlačkom „10“, teda pri znaleckom skúmaní neporovnával relevantné vzorky. Už v čase zadania znaleckého posudku bolo zrejmé, aký bude výsledok dokazovania, t. j. konštatovaná nezhoda medzi odtlačkom „09“ a „10“. Sťažovateľ tiež namieta nepreukázanú príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody a nepreukázané zavinenie na vzniku škody. Podľa názoru sťažovateľa poškodenie plomby na plynomere tvrdený vznik škody, čo sa týka spotreby plynu, nezakladá, k tomu by musela pristúpiť aj neoprávnená manipulácia s plynomerom (stočením číselníka). Sťažovateľ argumentuje, že žalobca v konaní nepreukázal vznik skutočnej škody, ktorej náhrady sa domáhal. Napáda argumentáciu krajského súdu, podľa ktorej *«[v] dôsledku porušenia zabezpečenia určeného meradla pred neoprávnenou manipuláciou sú údaje z takéhoto meradla nepoužiteľné, takže prevádzkovateľ distribučnej siete nemôže zistiť množstvo plynu, ktoré by mal „spárovať“ s príslušným odberateľom, ktorý má pre toto odberné miesto zmluvu. Ak však na takomto odbernom mieste bol odoberaný plyn, vznikala tým v sieti nerovnováha, pretože množstvo odobraného plynu nemá ekvivalent v množstve dodaného plynu. Túto nerovnováhu musel*

vyrovnať prevádzkovateľ distribučnej siete dodaním vlastného plynu, resp. znášaním nákladov na tento plyn, ktorý nemôže priradiť a vyúčtovať konkrétnemu dodávateľovi. Škoda vzniknutá týmto spôsobom teda vzniká prevádzkovateľovi distribučnej siete a vzniká mu v zásade obchodne, teda tak, že plyn, ktorý reálne bol odobraný zo siete na danom odbernom mieste a ktorý v sieti chýba, nemôže vyúčtovať konkrétnemu dodávateľovi. Tým je daná aj žalovaným popieraná kauzalita medzi porušením zabezpečenia pred neoprávnenou manipuláciou a vznikom škody.» Sťažovateľ tvrdí, že v súdnej veci je jediným priamym následkom iba poškodenie plomby a krajský súd odvodzuje následky z následkov: „[o] absencii priamej príčinnej súvislosti svedčí aj fakt, že v zmysle uvedeného postupu jedna osoba (nemusí ísť o odberateľa) poškodila zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, druhá osoba (prevádzkovateľ distribučnej siete) vyhodnotila porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii ako spôsobujúce zánik platnosti overenia určeného meradla a preto poskytla dodávateľovi údaje o spotrebe vo výške 0 m³, a nakoniec tretia osoba (dodávateľ) vydala vyúčtovanie/vyúčtovaciu faktúru odberateľovi.“ Podľa názoru sťažovateľa je neprípustné, aby zodpovedal za stav, ktorý vznikol konaním prevádzkovateľa distribučnej siete (posúdenie zániku platnosti overenia určeného meradla a poskytnutie údajov o spotrebe 0 m³) a konaním dodávateľa (vydanie vyúčtovania), pričom tento stav nezapríčinil a nemohol ho žiadnym spôsobom ovplyvniť. Napokon sťažovateľ namieta, že o zániku platnosti overenia meradla môžu rozhodnúť iba oprávnené osoby (§ 25 ods. 2 zákona č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov), pričom prevádzkovateľ distribučnej siete nie je takýmto subjektom. „Správny postup podľa sťažovateľa by bol taký, že prevádzkovateľ distribučnej siete mal požiadať ústav, určenú organizáciu alebo autorizovanú osobu o overenie meradla z odberného miesta odberateľa, a až v prípade, keď by jeden z týchto oprávnených subjektov posúdil stav zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii ako stav odôvodňujúci zánik platnosti overenia určeného meradla, tak len v tomto prípade možno hovoriť o zániku platnosti overenia určeného meradla a robiť z neho ďalšie dôsledky.“ Celkovo sťažovateľ hodnotí napadnuté rozhodnutie za neodôvodnené, navyše v rozpore s početnou judikatúrou (napr. Krajský súd v Prešove sp. zn. 15 Co 275/2015 z 27. januára 2016). Podstata argumentácie uvedenej v predmetných rozhodnutiach je tá, že „nie každý neoprávnený odber plynu, za ktorý sa považuje aj odber meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej

manipulácii, má za následok vznik škody, ktorej sa žalobca domáha, a podmienkou vzniku nároku na náhradu škody je aj v tomto špecifickom právnom vzťahu logicky preukázanie, že škoda skutočne vznikla. Tejto dôkaznej povinnosti žalobca nie je zbavený, pričom preukázanie skutočného vzniku škody nie je dôvodné stotožňovať s preukázaním poškodenia overovacej značky meradla, ale iba zo zásahu do meradla, následkom ktorého by meradlo nezaznamenávalo alebo nesprávne zaznamenávalo množstvo odobratého plynu.“.

4. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej vyslovil porušenie v záhlaví tohto rozhodnutia označených práv napadnutým rozhodnutím, aby napadnuté rozhodnutie zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval, preskúmal, či bola podaná vo forme ustanovenej § 40 zákona o ústavnom súde a či spĺňa všeobecné a osobitné náležitosti ustanovené § 39, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde a ďalšie procesné podmienky vyplývajúce z § 124 zákona o ústavnom súde. Keďže v zmysle uvedenej úpravy nezistil nedostatky a ani dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých treba posúdiť v konaní vo veci samej, prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

11. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

12. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Argumentuje, že v konaní pred okresným súdom (neuvádza ktorým, pozn.) bol oslobodený od súdnych poplatkov vo výške 93 %, má diagnostikované závažné ochorenie (rakovinu), s liečbou ktorého sú spojené výrazné výdavky, pričom žalovaný je obchodnou spoločnosťou s kontinuálne nadštandardným výsledkom hospodárenia.

13. Ústavný súd preskúmal návrh sťažovateľa a dospel k záveru, že sú splnené podmienky návrhu na odloženie vykonateľnosti, keďže sťažovateľovi hrozí v dôsledku výkonu rozhodnutia okresného súdu potvrdeného napadnutým rozhodnutím krajského súdu závažná ujma a odložením vykonateľnosti nebude ohrozený verejný záujem.

14. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu